

REFORMACIJA

- kljub stalnim krizam v državi je veljalo, da je cerkev ena, en papež in ena vera
- razmere v cerkvi pred reformacijo: korupcija
nepotizem: postavljanje sorodnikov na mesta

Simonija: kupovanje cerkvenih služb

Kršenje celibata

Preprodaja odpustkov

Zaradi krize katoliške cerkve nastane:

VERSKO IN DRUŽBENO- POLITIČNO GIBANJE V 16 IN 17 STOLETJU
reformacija (posledica cerkvenih slabosti)

- Španija in Francija se prej osamosvojita izpod cerkvene oblasti nacionalna cerkev, s čimer sta preprečili denarno izkoriščanje držav, je glavno breme padlo na R-NC

LUTROVA REFORMACIJA:

- profesor teologije Martin Luther l. 1517 v 95 tezah v Wittenbergu protestira proti odpustkom ne odkloni odpustkov, le njihovo prodajo ne želi verskega razkola
- zavrne papeža, javno zažge njegovo odločbo in se sam izobči
- že v svojih prejšnjih spisih je zavrnil cerkveno tradicijo in zahteval naj se krščanstvo obnovi na osnovah evangelija, nasprotoval je razlikovanju med duhovščino in laiki in prevedel biblijo v nemščino
- pride do verskega razkola
- luthra podpre plemstvo
ZAKAJ? Upajo, da bodo tako utrdili svoj vpliv in dobili cerkveno posest

- na državnem zboru v Wormsu je karel V skušal prepovedati luteranstvo, ker pa so bile vojne s francozi,... ni imel sredstev da bi to uresničil
- na državnem zboru v Speyerju sprejmejo sklep o prepovedi luteranstva, proti sklepu pa protestirajo knezi, zato so lutrovi privrženci protestanti
spor – vera dobi politično obliko

- GLAVNE ZNAČILNOSTI PROTESTANTIZMA:

Ni svetih podob

Ni celibata

Skromnost

2 zakramenta

Biblija v ljudskem jeziku

- V Augsburgu l. 1555 se za nekaj časa konča verski boj AUGSBURŠKI MIR: vera je priznana le knezom, obe veri sta enakopravni, podložniki sprejmejo vero knezov, ostali se imajo možnost izseliti, cerkvene posesti, ki jih imajo knezi so sedaj pod cerkvijo

ZAKAJ? Samo knezom? Da ne bi izgubili nadzora nad podložniki

ZAKAJ? Plemstvu? Morajo jim popustiti, če ne bi bil ogrožen fevdalizem

MEŠČANSKA SMER REFORMACIJE:

- južna nemčija in švica evangelijske občine

ULRICH ZWINGLI: v bogoslužju uvaja nemščino

pod vplivom e. rotterdamskega

zahteva urejanje na podlagi svetega pisma in cerkev pod

državo

po njegovi smrti postanejo kalvinisti

JEAN KALVIN: KALVINIZEM

švica

vede nov politični režim: temelji na verski občini, ki jo vodi cerkveni svet- konzistorij (pridigarji+starešine), kasneje cerkveni svet presbiterij presbiterijanska cerkev- popolnoma nadzira življenje vernikov (prepovedani plesi, v okviru cerkve pa svete podohe, odpravljeni prazniki, skromno življenje)

nastane skromna cerkev kakor šno meščani že dolgo želeli

bog posameznike že ob rojstvu določil za zveličanje ali pogubljenje - predestinacija

iz švice se kalvinizem širi na ogrsko, nizozemsko, nemčija, škotska, francija, anglija- puritanci

značilnosti kalvinizma: skromnost, pokorščina božji besedi, nauk predestinacije, temelji na verski občini, pogoj za začetek industrializacije

PLEBEJSKA SMER REFORMACIJE:

- pridigarji želijo radikalne spremembe
- kmetje se uprejo
- Thomas MUNZER: - uči, da je božje kraljestvo mogoče uresničiti v realnem življenju. Z božjim kraljestvom pa je mislil na družbo, kjer ne bi bilo izkoriščanja, fevdalizma in bi nastala brezrazredna družba.
- Luter munzerjev nauk obsoja in se postavi na stran knezov
ZAKAJ? Plemstvo ga podpira in ima od tega koristi
- Kmetje ne podpirajo lutra
ZAKAJ? Ker ga podpira plemstvo, oni pa želijo enakost, svobodo, skupno posest
- Ustanavljajo sekte: prekrščevalci (pojavijo se med kmeti, revnimi meščani, vaškimi obrtniki. Najpomembnejši so evangelijski

prekrščevalci, anabaptisti – želijo spremeniti družbo v duhu krščanske praobčine. Radikalna smer je želela ustvariti božje kraljestvo na zemlji zavračajo krst otrok in zahtevajo krst ob zavestnem verskem prepričanju – odrasli (otrok s ene more odločiti sam za vero)), štiftarji (želijo se verske osvoboditve, vendar niso pod protestantskimi deli- pospešujejo zidanje cerkvic), skakači,...

VLADARSKA SMER REFORMACIJE:

- v angliji cerkveni preobrat sproži osebna zadeva henrika VIII. (vladar se je želel ločiti od svoje žene, da bi se lahko poročil z dvorno damo. Zaradi zahteve po ločitvi je nastal spor med njim in papežem. Nato pa je parlament sprejel zakon, s katerimi so zmanjševali pooblastila duhovščine in papeža) l. 1534 je henrik s privolitvijo parlamenta ločil angleško cerkev od rima prepovedane dajatve papežu
duhovno sodstvo
neodvisno do rima
škofom je
prepovedano imeti stike s papežem
 - l. 1524 je angleški parlament z listino o vrhovni oblasti razglasil kralja za vrhovnega poglavarja anglikanske cerkve parlament je tujim silam odrekel sodno oblast v angleških zadevah
 - anglikanska cerkev je l. 1534 postala državna – supermatsakt 1531
papeške pravice preidejo na kralja škofje ukinejo zvestobo papežu
samostani so ukinjeni
 - Šele elizabeta I. je razvila posebno obliko protestantizma anglikansko cerkev, ki je na zunaj obdržala katoliški videz, v verskih pogledih pa je prevzela protestantska pojmovanja
 - Puritanci – evangelijska čistost (elizabeta jih preganja)
- razširjenost reformacije: utrditev razcepljenosti nemčije, vladarska smer le v angliji, kalvinizem je iz švice razširil predvsem v gospodarsko razvite države

(francija-hugenoti, nizozemska,...), reformacija se je uvedla tudi na ogrskem, pri nas pa so jo prepovedali in zatrli